

บทบาทของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

The Study of the Airport's Roles in the Preventions of Transnational
Organized Crimes: A Case Study of Suvarnabhumi Airport

บทความวิจัย

ฉัตรวดี ศิริโชค *

Chadwadee Siripoke*

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10330

Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand 10330

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องบทบาทของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของท่าอากาศยาน ปัญหาอุปสรรคของท่าอากาศยาน และการพัฒนาแนวทางของท่าอากาศยาน ในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเหตุอาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้น ณ ท่าอากาศยาน รวมทั้งการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของพนักงานตรวจค้นภายในท่าอากาศยาน และทำการสัมภาษณ์ประชาชนผู้มาใช้บริการ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมการบินยังคงเป็นเป้าหมายสำคัญของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งกลุ่มก่อการร้าย นอกจากนี้การหลั่งไหลของชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคง การกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ท่าอากาศยาน ประกอบด้วย การลักลอบขนงาช้าง การลักลอบขนสัตว์ป่า การลักลอบขนยาเสพติด การเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการกระทำที่เป็นการแทรกแซงอันมิชอบด้วยกฎหมาย (Acts of Unlawful Interference) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ผู้มาใช้บริการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีความเชื่อถือและวางใจ

* นิสิตหลักสูตรคณะรัฐศาสตร์ สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Corresponding Author's E-mail: chadwadee.s@airportthai.co.th

ในมาตรการระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี เนื่องจากมีกฎหมายที่บังคับใช้กับมาตรการระบบรักษาความปลอดภัยของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทั้งกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้น ควรมีการทบทวนและหาแนวทางในการปฏิบัติให้แก่ท่าอากาศยานในความรับผิดชอบของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) ที่อาจต้องมีการเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยตามระดับความเสี่ยงของท่าอากาศยานทั้ง 6 แห่ง รวมถึงท่าอากาศยานแห่งใหม่ที่ ทอท. จะต้องรับผิดชอบเพิ่มเติมในอนาคต

คำสำคัญ: ท่าอากาศยาน, องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ, การก่อการร้าย

Abstract

The objective of this research is to study the airport's roles, the problems and obstacles, and the developing approaches in term of the prevention of transnational organized crime. This research studies the case of Suvarnabhumi Airport by using the qualitative research method which analyzes qualitative data and descriptive data. The study uses documentary research method, collects related laws, conducts in-depth interviews with executives of related agencies who are responsible for the transnational crimes occurred at airports, observes operation of airport security screening officers, and interviews airport users.

The findings show that the aviation industry is the main target for transnational organized crimes including terrorism. From the data analysis, a massive influx of foreigners into Thailand also

causes security problems. Crimes committed by transnational organized crimes at airports include elephant tusks and wildlife smuggling, drugs smuggling, illegal immigration, acts of unlawful interference, etc. However, it is shown by the study that clients of Suvarnabhumi Airport have trust and confidence in airport security measures due to both national and international laws enforced at Suvarnabhumi Airport. Therefore, AOT must revise and establish a standard of operations for all airports under its authority which includes the six existing airports and the new ones that will be added in the future.

Keywords: Airport, Transnational Organized Crime, Terrorism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) นับว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่เป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทางของอาชญากรรมข้ามชาติ (สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562) เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะการที่อาชญากรใช้ท่าอากาศยานของประเทศไทยเป็นทางผ่านในการก่อเหตุอาชญากรรม ดังจะเห็นได้ว่าปัญหาอาชญากรรมที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิประสบยังคงมีอย่างต่อเนื่อง และสะท้อนให้เห็นว่าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ถูกเลือกเป็นฐานที่ตั้งในการก่ออาชญากรรมเพราะเป็นท่าอากาศยานหลักของประเทศ และเป็นศูนย์กลางการบินแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (HUB)

ทั้งนี้ ท่าอากาศยานได้กลายเป็นเป้าหมายหนึ่งของการก่อการร้าย และเป็นจุดเสี่ยงต่อการก่อวินาศกรรม ซึ่งความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้โดยสารเครื่องบิน และเป็นผลทางลบอย่างมากต่ออุตสาหกรรมการบิน ภัยคุกคามในอุตสาหกรรมการบินมีทั้งการใช้ระเบิดแสวงเครื่อง เพื่อทำลายอากาศยานหรือท่าอากาศยาน การใช้อากาศยานเป็นอาวุธโจมตี การยึดอากาศยานขณะทำการบิน การใช้กำลังบุกกรุกเข้าปิดล้อมเขตพื้นที่ท่าอากาศยาน การนำอาวุธหรือใช้ยานพาหนะเข้าไปในเขตพื้นที่ท่าอากาศยาน โดยมีเจตนาที่จะก่ออาชญากรรม การใช้อาวุธต่อต้านอากาศยานยิงโจมตีทางอากาศ

นอกจากนี้ในปัจจุบันมีรูปแบบการโจมตี โดยใช้เทคโนโลยีหรือภัยคุกคามทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงที่ส่งผลถึงความปลอดภัยทางการบิน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในระบบการขนส่งทางอากาศ เช่น ระบบนำร่องอากาศยานที่ติดตั้งที่ภาคพื้น และที่ตัวอากาศยาน ระบบการคัดกรองและตรวจค้นผู้โดยสารที่ท่าอากาศยาน และระบบการปฏิบัติงานภาคพื้นของสายการบิน หากระบบเหล่านี้ไม่สามารถทำงานได้อย่างปกติ จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการบิน ทั้งระบบให้ได้รับความเสียหาย และทำให้ผู้โดยสารเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศ จากเหตุการณ์ภัยคุกคามที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย ได้แก่ เหตุระเบิดที่ท่าอากาศยานหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ.2548 ที่ชั้น 2 มีคนร้ายนำกระเป๋าสตางค์ระเบิดไปวางที่ม้านั่งหน้าร้าน “เดอะแมกกาซีน” ซึ่งเป็นบริเวณจุดนัดพบ (Meeting Point) หน้าเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีผู้คนมานั่งบริเวณนี้จำนวนมาก โดยแรงระเบิดทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งชาวไทยและต่างประเทศ มีผู้บาดเจ็บกว่า 15 ราย เสียชีวิต 1 ราย และเสียชีวิตที่โรงพยาบาลอีก 1 ราย และได้สร้างความเสียหายแก่ตัวอาคารเป็นบริเวณกว้าง ส่งผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต

และทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความตื่นตระหนกให้กับประชาชนเป็นอันมาก (เอแบคโพล, 2548) เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่เกิดเหตุระเบิดสนามบิน และท่าอากาศยานหาดใหญ่ถือเป็นจุดศูนย์กลางการบินในภาคใต้ของไทย ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการดำเนินการมาตรการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้เข้มงวดมากขึ้นกว่าเดิมนอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงการสร้างวัฒนธรรมในการรักษาความปลอดภัยแบบใหม่ โดยให้กลุ่มบุคคลสำคัญ หรือวีไอพีที่เคยได้รับการยกเว้นการตรวจตราต่าง ๆ ก็จะต้องเข้าสู่ระบบการตรวจสอบด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานในการรักษาความปลอดภัยให้เท่าเทียมนานาชาติ

ส่วนเหตุการณ์ภัยคุกคามทางการบินที่เคยเกิดขึ้นที่ต่างประเทศ ได้แก่ เหตุการณ์วางระเบิดสายการบินแพนแอม (Pan Am) ในปี พ.ศ.2531 (ณัฐพงศ์ ประกอบการดี, 2561) เที่ยวบินที่ 103 ซึ่งเป็นอากาศยานสัญชาติอเมริกาออกเดินทางจากกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เพื่อมุ่งหน้าไปยังเมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่เครื่องบินระเบิดขึ้น ณ เมืองลือคเคอร์บี สก็อตแลนด์ ระหว่างเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง เหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้ผู้โดยสารและลูกเรือเสียชีวิตทั้งสิ้น 259 ราย และชาวเมืองที่อาศัยในเขตอากาศยานประสบอุบัติเหตุอีก 11 ราย จากการสอบสวนอากาศยานประสบอุบัติเหตุ พบว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการก่อการร้าย เนื่องจากมีการพบหลักฐานการลักลอบนำกระเป๋าสตางค์ระเบิดไปไว้ในห้องจัดเก็บสัมภาระและสินค้าของอากาศยาน โดยที่ไม่ได้มีผู้โดยสารเดินทางไปด้วย

จากเหตุการณ์นี้ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทบทวนและปรับปรุงมาตรการรักษาความปลอดภัยใหม่ โดยมีการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยเพิ่มเติมแก่สายการบินที่ให้บริการ ต้องมีการตรวจนับจำนวนผู้โดยสารทุกครั้งก่อนเดินทาง หากพบว่ามีจำนวนผู้โดยสารไม่ตรงกับเอกสารที่ระบุไว้ เช่น มีผู้โดยสารมาตรวจรับบัตรโดยสาร

(Check-in) จำนวน 250 ราย แต่เวลาเครื่องบินออก มีผู้โดยสารมารายงานตัวก่อนขึ้นเครื่อง 249 ราย ในกรณีนี้ ให้สายการบินมีการตรวจสอบสัมภาระของผู้โดยสารที่หายไป และให้นำกระเป๋าสัมภาระของผู้โดยสารรายนั้นออกจากอากาศยาน ก่อนทำการขึ้นบิน (ไทยรัฐออนไลน์, 2558)

นอกจากนี้ เหตุการณ์ก่อวินาศกรรม 9/11 ที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2544 (ณัฐพงศ์ ประกอบการตี, 2561) กลุ่มผู้ก่อการร้ายจำนวน 19 ราย เข้ายึดอากาศยานสัญชาติอเมริกา จำนวน 4 ลำ เข้าโจมตีเป้าหมายสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา โดย 2 ลำแรก พุ่งเข้าโจมตีอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ซึ่งเป็นอาคารแฝด ส่วนลำที่ 3 พุ่งเข้าชนอาคารเพนตากอน ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการกองทัพ และลำที่ 4 ตระหว่าทางไปยังทำเนียบรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้ มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 3,000 ราย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้อัฒนาการบริหารการบินแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Aviation Administration: FAA) ได้ออกกฎระเบียบเรื่องสิ่งของต้องห้ามเพิ่มเติมจากที่องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศในภาคผนวกที่ 17 โดยได้รวมของใช้ในครัวเรือนบางประเภท ถือเป็นสิ่งของต้องห้ามนำขึ้นอากาศยาน เช่น มีดสำหรับหั่นเนื้อ มีดสำหรับปอกผลไม้ มีดสำหรับแกะสลัก คัตเตอร์สำหรับตัดกระดาษ และกรรไกรที่มีปลายแหลมคม อีกทั้งยังได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการคัดกรองผู้โดยสาร เช่น ระบบคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้า (Advance Passenger Processing System: APPS) และมีการเชื่อมโยงข้อมูลผู้โดยสารจากระบบสำรองที่นั่งของสายการบิน (Passenger Name Record: PNR) เข้าสู่ฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการคัดกรองบุคคลเข้า-ออกประเทศ และเพิ่มมาตรการในการตรวจค้นผู้โดยสารโดยให้แยกเสื้อคลุม รองเท้า และคอมพิวเตอร์แบบพกพา ออกจากสัมภาระอื่น ๆ ก่อนผ่านเครื่องเอ็กซเรย์ นอกจากนี้องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศยังได้ออกกฎระเบียบในการจำกัดจำนวนของเหลวเจล สเปรย์ ก่อนนำขึ้นอากาศยาน ซึ่งต้องมีขนาดบรรจุภัณฑ์

ไม่เกิน 100 มิลลิลิตรต่อชิ้น และผู้โดยสารสามารถนำของเหลวติดตัวไปได้ปริมาณสูงสุดไม่เกิน 1,000 มิลลิลิตร หรือ 1 ลิตร โดยบรรจุภายในถุงพลาสติกใส (Transparent Re-Sealable Plastic Bag) (ปาลัญ ชญา, 2561)

เมื่อศึกษาถึงปัจจัยที่นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของแก๊งอาชญากรข้ามชาติที่เข้ามากระทำผิดในประเทศไทย พบว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีการผ่อนปรนในการผ่านแดนเข้าประเทศ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือติดต่อธุรกิจได้สะดวกรวดเร็ว จึงเป็นช่องทางให้มีแก๊งอาชญากรชาวต่างชาติหลบเข้ามาก่ออาชญากรรมในประเทศไทยอยู่อย่างต่อเนื่อง

สถิติการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติในประเทศไทย ในไตรมาส 1/2562 และไตรมาส 2/2562 มีการปรับตัวลดลงเล็กน้อย ในช่วงไตรมาส 1 และไตรมาส 2 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทย จำนวน 10.79 ล้านคน และ 8.97 ล้านคน ตามลำดับ โดยเป็นการขยายตัวร้อยละ 2.05 และร้อยละ 1.43 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมามาตามแนวโน้มการหดตัวของนักท่องเที่ยวยุโรปและการชะลอตัวของนักท่องเที่ยวเอเชียตะวันออก แก๊งอาชญากรข้ามชาติที่เข้ามากระทำผิดในประเทศไทยมีอยู่จำนวนมาก สถิติในเรือนจำของไทยปรากฏมีชาวต่างชาติต้องคุมขังอยู่ 10,266 คน จาก 101 ประเทศ (นัทธี จิตสว่าง และคณะ, ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการบังคับใช้กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ที่ไม่เท่ากันทำให้แก๊งอาชญากรเลือกเข้าไปประกอบอาชญากรรมในประเทศที่มีโทษไม่รุนแรง และมีโอกาสเสี่ยงในการกระทำผิดแล้วไม่ถูกจับกุมสูง โดยสมาชิกแก๊งชาวอินโดนีเซียที่เข้ามาทุบกระถางรถยนต์และโจรกรรมสิ่งของในรถยนต์ เปิดเผยว่าได้สำรวจกฎหมายในกลุ่มประเทศอาเซียนแล้วเห็นว่ากฎหมายของประเทศไทยรุนแรงต่ำสุด โดยถ้าเป็นประเทศอื่น

ถึงกับตัดมือหรือถูกโบยหรือลงโทษหนัก จึงเลือกที่จะมาเสี่ยงทำผิดในประเทศไทย ในขณะที่แก๊งสก็มเมอร์เลือกกระทำผิดในประเทศไทย เพราะคาดว่ายังไม่มีมาตรการป้องกันเนื่องจากเป็นเทคนิคใหม่ ผู้เสียหายหรือธนาคารยังไม่ทราบเทคนิคดังกล่าว จึงเข้ามาดำเนินการได้ง่ายโดยที่ผู้เสียหายไม่ทันระวังตัว โอกาสถูกจับจึงต่ำ เพราะเมื่อดำเนินการเสร็จก็หลบหนีออกนอกประเทศทันที (นันทิ จิตสว่าง และคณะ, ม.ป.ป.)

ซึ่งอัตราการเติบโตของอาชญากรรมข้ามชาติได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยี กล่าวได้ว่าอาชญากรรมข้ามชาติเป็นอาชญากรรมที่ไร้พรมแดน คือการที่มีลักษณะเช่นนี้ ทำให้เจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมของแต่ละประเทศต่างประสบปัญหาในเรื่องอำนาจบังคับใช้กฎหมายเมื่อพ้นเขตพรมแดนประเทศของตน ดังนั้นนับว่าอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาสำคัญของประชาคมโลก รวมทั้งประเทศไทยที่เป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทางของอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะการที่อาชญากรใช้ท่าอากาศยานของประเทศไทยเป็นทางผ่านในการก่อเหตุอาชญากรรม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาและเสนอแนวคิดเรื่อง “บทบาทของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ” ในประเด็น 1) การใช้หนังสือเดินทางปลอม 2) การค้าสัตว์ป่า 3) การค้ายาเสพติด และ 4) การกระทำผิดอื่น ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

3. เพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

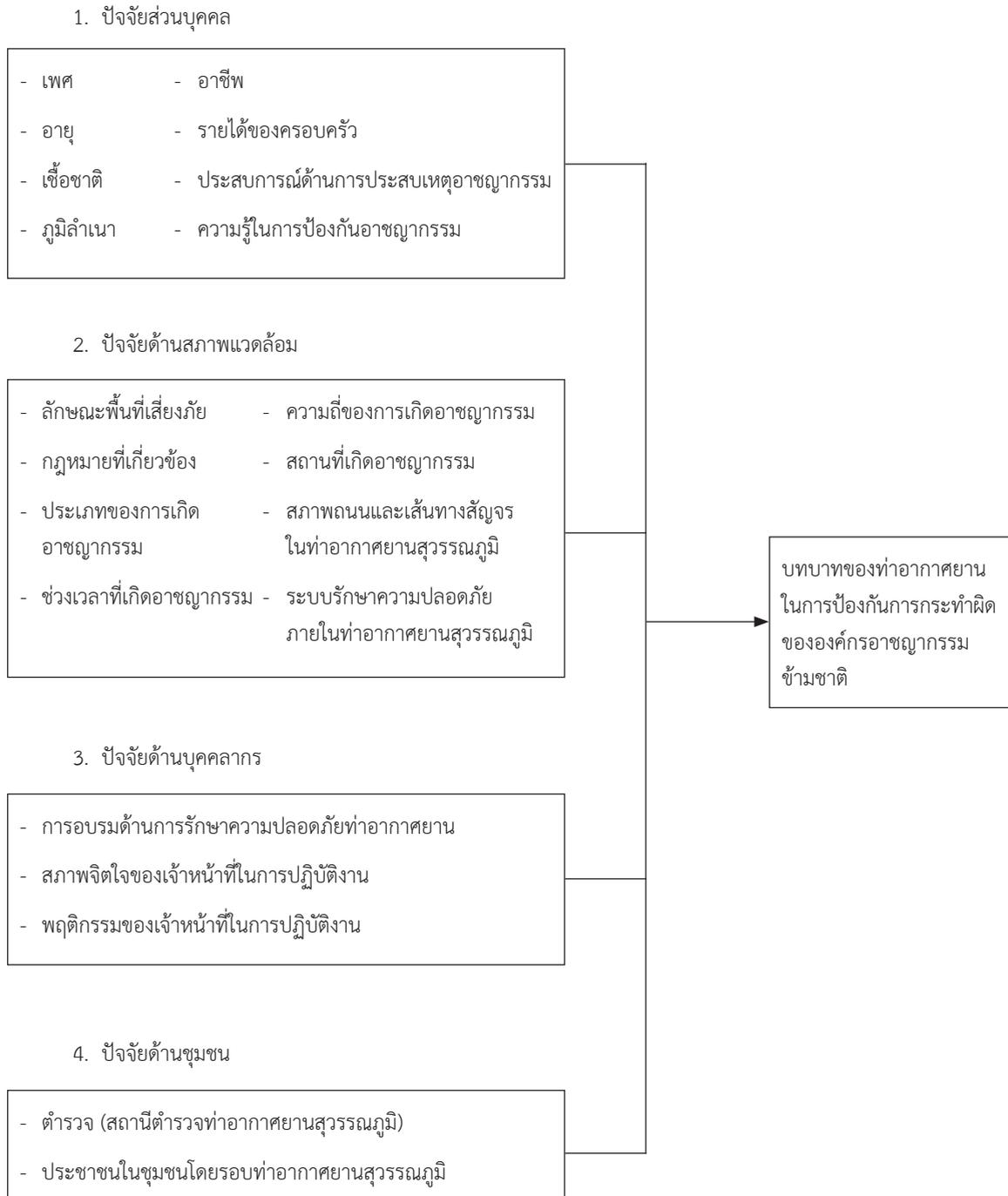
ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหา มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลมาตรการการรักษาความปลอดภัยของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รวมถึงการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ

2. ขอบเขตการวิเคราะห์ เน้นการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์เอกสารของหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานภูเก็ต ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวงเชียงราย ซึ่งทั้ง 6 ท่าอากาศยานเป็นท่าอากาศยานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ ทอท. รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้บริหาร 11 ท่าน ได้แก่ 1) รองผู้บังคับการตรวจคนเข้าเมือง 2) ผู้อำนวยการส่วนควบคุมทางศุลกากร สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้า ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 3) ผู้อำนวยการส่วนควบคุมศุลกากร สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสาร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 4) หัวหน้าด่านด่านสัตว์ป่า ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 5) นายด่านกักกันสัตว์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 6) หัวหน้าฝ่ายควบคุมทางศุลกากร ศูนย์บริการศุลกากร ท่าอากาศยานดอนเมือง 7) หัวหน้าส่วนงานขาเข้าด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 8) รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานเชียงใหม่ (สายปฏิบัติการ) 9) ผู้อำนวยการฝ่ายรักษาความปลอดภัย ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 10) ผู้อำนวยการฝ่ายรักษาความปลอดภัย ท่าอากาศยานดอนเมือง 11) ผู้อำนวยการฝ่ายรักษาความปลอดภัย ท่าอากาศยานภูเก็ต เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรค แนวทางการปฏิบัติงาน และแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variables)



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย วิเคราะห์พฤติกรรมของอาชญากรรมจากปัจจัย 4 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลที่ถูกกล่อมเกลา และปลูกฝังคนที่มีแนวโน้มทำให้คนไม่ละเมิดกฎหมาย สำหรับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม Ray Jeffen (อ้างถึงใน สุนนทพิทย์ จิตสว่าง, 2560) กล่าวว่าวิธีการออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชนเมืองย่อมเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราการเกิดของอาชญากรรมและประเภทอาชญากรรมอย่างมาก บางสถานที่สามารถพบเห็นสภาพแวดล้อมรูปธรรม ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการละเมิดกฎหมายของอาชญากรปรากฏได้อยู่ทั่วไป เช่น สวนสาธารณะที่มีบริเวณอับสายตา ยากต่อการสังเกตตรวจตรา ตลอดจนระบบการรักษาความปลอดภัยที่มีการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ หรือการติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยที่ดี นอกจากนี้ ปัจจัยด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน การได้รับการอบรมให้มีความชำนาญและความพร้อมในการปฏิบัติงานให้มุ่งมั่น ไม่ปล่อยปละละเลย จนเกิดความบกพร่อง เพราะนั่นหมายถึง การปล่อยผ่านให้เกิดอาชญากรรม ส่วนปัจจัยด้านชุมชน ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เชื่อว่า ชุมชนมีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมอย่างยิ่ง หากชุมชนให้ความร่วมมือในการสอดส่อง ดูแลแจ้งข่าวอาชญากรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้วางแผนสนับสนุน และให้คำปรึกษา ก็จะทำให้การป้องกันอาชญากรรมมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สุนนทพิทย์ จิตสว่าง, 2560)

ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อบทบาทของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบจะต้องพิจารณาสาเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์วางแผนนโยบายไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ ไม่ให้กระทำผิดที่ท่าอากาศยานอย่างเป็นทางการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางการรักษาความปลอดภัยของท่าอากาศยานและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยของท่าอากาศยาน ด้วยการใช้กรณีศึกษา (Case Study) รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเหตุอาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้น ณ ท่าอากาศยาน รวมทั้งการสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของพนักงานตรวจค้นภายในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยใช้การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ประชาชนผู้มาใช้บริการ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเน้นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระบบรักษาความปลอดภัยของท่าอากาศยาน

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้แบ่งผลการศึกษาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ผลการศึกษาการทำความผิดกรณีการใช้หนังสือเดินทางปลอม

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองพบว่า ในส่วนของพฤติกรรมแนวโน้มในการทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ข้อมูลที่พบมากที่สุด คือ ความผิดที่เกี่ยวกับการใช้หนังสือเดินทางปลอมเดินทาง

ระหว่างประเทศ เพราะการจะไปก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างประเทศได้นั้น มักจะเริ่มต้นจากการใช้หนังสือเดินทางปลอมก่อนทั้งสิ้น ซึ่งแนวโน้มการกระทำ ความผิดยังอยู่ในจำนวนที่สูงและยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ กลุ่มผู้กระทำความผิดมี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ใช้หนังสือเดินทางปลอมเข้า-ออกไทย เพื่อใช้ไทยเป็นเพียงทางผ่านไปยังประเทศเป้าหมาย ด้วยเหตุที่ผู้ต้องหาเหล่านี้ต้องการเดินทางไปยังประเทศเป้าหมาย เช่น ยุโรป เพื่อลี้ภัยหรือประกอบอาชีพ เนื่องจากต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า แต่ไม่สามารถใช้หนังสือเดินทางของตนหรือแม้กระทั่งหนังสือเดินทางปลอมเดินทางโดยตรงไปยังประเทศเป้าหมายได้ เพราะถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวด จึงหาช่องทางมาผ่านเข้า-ออกไทย โดยใช้หนังสือเดินทางเล่มปลอม เพื่อสร้างรอยตราประทับจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของไทย ให้ดูเหมือนว่าตนเป็นเพียงนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนในประเทศไทยเท่านั้น เมื่อผ่านประเทศไทยไปได้ จะมีความน่าเชื่อถือ และมีโอกาสเดินทางเข้าไปยังประเทศเป้าหมายได้ง่ายขึ้น โดยผู้ต้องหาในกลุ่มนี้ มักได้แก่ ผู้ต้องหาที่มาจากประเทศ อิรัก อิหร่าน ศรีลังกา ปากีสถาน เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ใช้หนังสือเดินทางหรือรอยตราต่าง ๆ ปลอม เพื่อเข้ามาลักลอบทำงานหรือประกอบธุรกิจ ในประเทศไทย กลุ่มนี้จะแฝงตัวมาในรูปนักท่องเที่ยว หรืออาจมาในรูปแบบการปลอมแปลงเอกสารต่าง ๆ เช่น ปลอมหนังสือเดินทางปลอมเฉพาะวิชา ปลอมเฉพาะ รอยตราต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อเข้ามาในประเทศไทยได้แล้ว ก็จะได้มาท่องเที่ยวแต่อย่างใด แต่จะมาลักลอบทำงานหรือประกอบธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อหารายได้ โดยผู้ต้องหาในกลุ่มนี้ มักได้แก่ ผู้ต้องหาที่มาจากทวีป แอฟริกา จีน ไต้หวัน เป็นต้น

ส่วนที่ 2: ผลการศึกษาการลักลอบนำสัตว์ป่า และซากของสัตว์ป่าผ่านทางอากาศยาน

ปัญหาอาชญากรรมค้าสัตว์ป่าข้ามชาติที่ทางอากาศยาน สุวรรณภูมิยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีตลาดค้าสัตว์ป่า ในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จีน และไทย โดยประเทศไทยเป็น ทางผ่านของสินค้าที่มุ่งไปจีน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวหน้าด่านตรวจสัตว์ป่าทางอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า ปัญหา เกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่า นับวันยังมี ความรุนแรงมากขึ้น และผู้กระทำความผิดมีเทคนิค วิธีการที่ซับซ้อนในการลักลอบนำสัตว์ป่าและซากของ สัตว์ป่าผ่านทางอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งมีหลากหลาย รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการลักลอบโดยวิธีซุกซ่อนไปกับ กระเป๋าสัมภาระ การใช้วัตถุจำลองเพื่อเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง การดัดแปลงกระเป๋าสัมภาระ การสำแดงเท็จ โดยที่ผู้ลักลอบ ได้สำแดงหรือแจ้งเป็นเอกสารต่อศุลกากรว่าเป็นสินค้า ประเภทหนึ่งที่ถูกกฎหมาย ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ ต่อการปฏิบัติงานในการตรวจปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับสัตว์ป่าไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ยังคงต้อง อาศัยเครือข่ายการทำงานและข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าว ที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการปราบปราม การลักลอบค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมายให้มากขึ้น

ส่วนที่ 3: ผลการศึกษาการลักลอบนำยาเสพติด ผ่านทางอากาศยาน

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับ ปัญหาร้ายแรงจากภัยยาเสพติด โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีน หรือยาบ้า ทั้งที่ประเทศไทยพยายามอย่างสุดความสามารถ ที่จะลดอัตราการลักลอบค้ายาเสพติดข้ามชาติ และยังคงพบว่ามี การลักลอบลำเลียงหรือค้ายาเสพติดจำพวกยาบ้าและไอซ์ ข้ามพรมแดนผ่านทางอากาศยาน ทำให้ประเทศไทย เป็นทั้งเป็นประเทศนำเข้า ประเทศทางผ่านเพื่อการส่งออก

และประเทศปลายทางที่มีการค้ายาเสพติดภายในประเทศ ด้วยเส้นทางการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ผ่านท่าอากาศยาน เข้ามายังประเทศไทย ต้นทางมาจากประเทศแถบอเมริกาใต้ เช่น โคลัมเบีย เปรู อาร์เจนตินา และบราซิล เป็นต้น โดยส่วนมากใช้เส้นทางผ่านประเทศในแถบตะวันออกกลาง จากนั้น เข้ามายังประเทศไทย ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้เริ่มดำเนินการโครงการความร่วมมือปราบปรามยาเสพติด ระหว่างท่าอากาศยานนานาชาติของอาเซียน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 และในปี พ.ศ.2556 ได้จัดตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานในพื้นที่ท่าอากาศยาน ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ส. กรมศุลกากร สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พร้อมทั้งจัดตั้งชุดปฏิบัติการ ร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือ ในโครงการสกัดกั้น ยาเสพติดพื้นที่ท่าอากาศยาน (Airport Interdiction Task Force: AITF) เพื่อสนธิกำลังสกัดกั้นการลักลอบ ลำเลียงยาเสพติด ซึ่งเห็นผลได้ชัดว่า การดำเนินงานสืบสวน ปราบปรามมีการบูรณาการมากขึ้น ลดความซ้ำซ้อนของ การทำงานในพื้นที่หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อเสริม ประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ (สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, 2561) รายละเอียด ตามตารางด้านล่าง

ตาราง สถิติการจับกุมบุคคลชาวต่างชาติในคดียาเสพติดในแต่ละปี

ปี พ.ศ.	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
รวม (คน)	2,850	2,599	3,297	2,967	3,936	3,990	3,909	4,783	4,659	5,304

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2562

ส่วนที่ 4: ผลการศึกษาของการกระทำผิดอื่น ๆ ที่ท่าอากาศยาน

ผู้วิจัยพบว่า มีการลักทรัพย์ผู้โดยสาร หรือนักท่องเที่ยว ภายในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ ซึ่ง เป็นการกระทำของแก๊งอาชญากรรมข้ามชาติ ดังเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2562 มีการจับกุมแก๊งมอญโกเลีย ล้วงกระเป๋านักท่องเที่ยวภายในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นผู้ต้องหาสัญชาติมอญโกเลีย 3 ราย ซึ่งตระเวนก่อเหตุ ล้วงกระเป๋านักท่องเที่ยว โดยร่วมกันกระทำความผิด ด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป มูลค่าทรัพย์สินประมาณ 400,000 บาท (ฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, 2562)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลเหตุการณ์อาชญากรรมข้ามชาติ ที่เคยเกิดขึ้น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ประกอบกับการ วิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ มาตรการรักษาความปลอดภัย ท่าอากาศยาน ผลการศึกษปรากฏดังนี้

1. ปัญหาการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า การหลั่งไหลของชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย ทำให้ เกิดปัญหาด้านความมั่นคง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

รวมทั้งประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทางของอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะ การที่อาชญากรใช้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นทางผ่าน ในการก่อเหตุอาชญากรรม ได้แก่ การลักลอบขนงาช้าง การลักลอบขนสัตว์ป่า การลักลอบขนยาเสพติด การเข้าเมือง ที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการกระทำที่เป็นการแทรกแซงอันมิชอบ ด้วยกฎหมาย (Acts of Unlawful Interference) เป็นต้น ปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นที่ท่าอากาศยาน สุวรรณภูมิจนทุกวันนี้ แต่อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เหล่านี้ควรจะต้องมีการบูรณาการกฎหมาย ระเบียบที่ เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับ ณ ท่าอากาศยาน และพัฒนาโลก ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อการต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติ

2. บทบาทของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ผู้วิจัยพบว่า การกระทำผิดไม่ว่าผู้กระทำความผิด จะก่อเหตุที่ท่าอากาศยานหรือที่อื่น ๆ มีบทลงโทษตามกฎหมายที่เหมือนกัน ซึ่งบทบัญญัติการกระทำความผิดกฎหมายของประเทศไทย ยังมีบทลงโทษการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรงเมื่อเปรียบเทียบกับบางประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น อาชญากรมีโอกาสเสี่ยง ในการกระทำผิดแล้วไม่ถูกจับกุมสูง จึงเลือกที่จะมาเสี่ยง กระทำความผิดในประเทศไทย โดยเลือกท่าอากาศยาน สุวรรณภูมิเป็นสถานที่ในการก่อเหตุ เนื่องจากเป็นสถานที่ สาธารณะ มีจำนวนผู้คนพลุกพล่าน ไม่เป็นที่สังเกต โอกาสในการกระทำความผิดสำเร็จสูงซึ่งลักษณะพฤติกรรม การกระทำความผิดเช่นนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเลือก อย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ที่วางอยู่บน พื้นฐานความเชื่อที่ว่า “อาชญากรเป็นผู้รู้จักใช้เหตุผล”

ทั้งนี้ อาชญากรข้ามชาติส่วนหนึ่งที่ไม่เกรงกลัวกฎหมาย จะประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นด้วยการพิจารณา ไตร่ตรองระหว่างความเสี่ยงที่จะถูกจับกุมกับการได้มาซึ่ง ผลประโยชน์ที่จะได้รับจึงตัดสินใจลงมือกระทำความผิด เพราะคิดแล้วว่าโอกาสการกระทำผิดคุ้มค่า กระบวนการ ตรวจสอบจับกุมยาก บทลงโทษหรือบทปรับไม่รุนแรง และ เมื่อกระทำความผิดสำเร็จก็สามารถหลบหนีออกนอกประเทศ ได้ทันที ประเด็นที่พบในการก่อเหตุอาชญากรรมนั้น หากเป็น ท่าอากาศยานนานาชาติที่มีเที่ยวบินมาจากกลุ่มประเทศ แอฟริกา จะมีความเสี่ยงในการลักลอบขนสัตว์ป่า ยาเสพติด มากกว่าท่าอากาศยานที่ไม่มีเที่ยวบินมาจาก กลุ่มประเทศดังกล่าว ในการรักษาความปลอดภัยของ ท่าอากาศยานพบว่า มาตรการรักษาความปลอดภัยของ ท่าอากาศยาน ถือเป็นปราการด่านสำคัญในการป้องกันและ ลดความเสี่ยงจากการก่ออาชญากรรม

จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยที่มี ส่วนช่วยในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติที่ท่าอากาศยาน ดังนี้

2.1 พนักงาน/เจ้าหน้าที่ตรวจค้นมีจิตสำนึกใน การปฏิบัติงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการตรวจสอบและคัดกรอง วัตถุต้องสงสัยมิให้มีการนำออกไปจากราชาอาณาจักร พนักงาน/เจ้าหน้าที่ต้องมีทักษะความชำนาญ และมีความ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบในหน้าที่ ไม่ปล่อยผ่านให้มีการกระทำ ความผิดใด ๆ ไม่ปล่อยปละละเลยในการตรวจค้นทุกชั้นตอน ทุกตำแหน่งอุปกรณ์ มีการตรวจค้นตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2 เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเพิ่มขีดความสามารถของการรักษาความปลอดภัยทั้งเชิงรุกและเชิงรับ มีส่วนสำคัญในการป้องกันเหตุร้ายจากอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่ง ทอท. ได้คำนึงถึงเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ จึงมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีด้านการรักษา ความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

2.3 การสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชนบริเวณใกล้เคียง การปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนโดยการสร้างแนวร่วม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนภายนอกหรือประชาชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ที่มีใช้บุคคลภายในหน่วยงานเพื่อช่วยเป็นหูเป็นตาในการรักษาความปลอดภัยท่าอากาศยาน เป็นสิ่งที่ ทอท. ต้องให้ความสำคัญกับทุกพื้นที่ของท่าอากาศยานแต่ละแห่งในความรับผิดชอบ

3. ปัญหาอุปสรรคของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ยังคงเกิดขึ้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ควรจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเด็ดขาด จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่า บทลงโทษผู้กระทำผิดไม่ว่าจะก่อเหตุที่ท่าอากาศยานหรือที่อื่น ๆ มีบทลงโทษตามกฎหมายลักษณะเดียวกัน แต่การที่จะเลือกสถานที่อื่นในการกระทำผิดนั้น เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการอาชญากรรมข้ามชาติที่เคยก่อเหตุที่ท่าอากาศยานพบว่า การก่อเหตุที่ท่าอากาศยานนั้น อาชญากรสามารถใช้ช่องทางหลบหนีออกนอกประเทศได้ทันที มีความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จในการก่ออาชญากรรมสูง และมีความคุ้มค่าในการได้ประโยชน์จากการก่อเหตุสูง เนื่องจากการลักลอบขนสัตว์ป่าหรือยาเสพติดนั้นมูลค่าของกลางมีราคาสูงมาก อาชญากรจึงตัดสินใจกระทำผิดก่อเหตุในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ที่เชื่อว่า บุคคลเป็นผู้มีอิสระในการเลือกที่จะกระทำผิดกฎหมาย และแนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาพบว่า ทอท. มีความตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้โดยสาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้บริการท่าอากาศยาน

โดย ทอท. ได้กำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัย เพื่อให้การปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกท่าอากาศยานของ ทอท. และสอดคล้องกับมาตรฐานขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) ในภาคผนวกที่ 17 (Annex 17) ว่าด้วยเรื่องการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย

4. การพัฒนาแนวทางของท่าอากาศยานในการป้องกันการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้พัฒนารูปแบบ (Model) ในการป้องกันองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ให้กระทำผิดที่ท่าอากาศยาน ดังนี้

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ Strategic House ของ ทอท. เพื่อใช้ในการสื่อความหมายของแนวทางการป้องกันองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในรูปของ Model เพื่ออธิบายองค์ประกอบของกฎ ระเบียบต่าง ๆ ต่อรูปแบบของอาชญากรรมที่ต้องประสานสอดคล้องโดยเปรียบเทียบเป็น Model ดังภาพ ซึ่งองค์ประกอบของ Model รูปบ้านนั้นต้องเริ่มต้นจากฐานรากของตัวบ้าน ซึ่งคือ กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งต้องมีความรัดกุมและมีกระบวนการอยู่เสมอ เพื่อทันต่อรูปแบบอาชญากรรมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อฐานรากของตัวบ้านมีความแข็งแรงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เปรียบเสมือนเสาบ้าน เป็นส่วนที่นำกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนที่ตัวเองรับผิดชอบไปจัดทำเป็นกฎหมาย ระเบียบ มาตรการ หรือข้อปฏิบัติต่าง ๆ ใช้ในหน่วยงานของตนเอง ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เปรียบเสมือนเสาต้นต่าง ๆ ต้องรับภาระน้ำหนักทั้งหมด ขาดเสาหรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดไม่ได้ ซึ่งภาระน้ำหนักต่าง ๆ ก็คือ มาตรการการตรวจสอบ การฝึกซ้อมแผนฉุกเฉินฯ มาตรการตรวจค้นนั้น ไม่ได้ตั้งอยู่บน



ภาพที่ 2 รูปแบบ (Model) การป้องกันองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ให้กระทำผิดที่ท่าอากาศยาน
ที่มา: ผู้เขียน

เสาใดเสาหนึ่งแต่ตั้งอยู่บนเสาหลาย ๆ ต้น ซึ่งคือ การที่ต้องทำงานร่วมกันในหลาย ๆ หน่วยงาน ดังจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีฯ นั้น เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงาน ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเหมือนกันทุกท่าอากาศยานทั้ง 6 แห่ง เพื่อการป้องกันองค์กรอาชญากรรมซึ่งเปรียบเสมือนหลังคาบ้านนั่นเอง อีกทั้งปัญหาต่าง ๆ นอกเหนือจากที่บ้านจะต้องมีหลังคาเพื่อกันฟ้า, ฝน, แสงแดด ดังนั้นจึงต้องมีผนังบ้านซึ่งมีความจำเป็นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมเช่นกัน

ซึ่งผนังบ้านนั้นเปรียบเสมือนแผนรักษาความปลอดภัยสนามบินที่ต้องเป็นสิ่งที่ป้องกันปัญหาอาชญากรรมอีกด้วย แต่ถึงแม้ว่าขณะนี้จะยังไม่ปรากฏข้อมูลว่าท่าอากาศยานในประเทศไทยจะตกเป็นเป้าหมายของภัยคุกคามดังกล่าว แต่ทอท. ในฐานะดำเนินการท่าอากาศยานนานาชาติทั้ง 6 แห่ง ไม่ได้มีใจต่อวิวัฒนาการของการก่อการร้าย และตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้โดยสาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้บริการ

ณ ท่าอากาศยาน ดังนั้น ทอท. จึงได้กำหนดมาตรการ การรักษาความปลอดภัยเพื่อให้การปฏิบัติเป็นมาตรฐาน เดียวกันในทุกท่าอากาศยานของ ทอท. และสอดคล้อง กับมาตรฐานขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) ในภาคผนวกที่ 17 ว่าด้วยเรื่องการรักษาความปลอดภัย รวมทั้ง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกรมการบินพลเรือน เช่น พระราชบัญญัติการเดินอากาศ และข้อบังคับของคณะกรรมการการบินพลเรือน เป็นต้น รวมถึงมีการใช้เทคโนโลยี ด้านความปลอดภัย และหากพบเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ภายในบริเวณท่าอากาศยาน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จะดำเนินการประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สถานีตำรวจเพื่อดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาเพื่อดำเนินคดี ตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ ทอท. ได้มีการจัดทำแผนรักษา ความปลอดภัยสนามบิน รวมทั้งมีการฝึกซ้อมแผนฉุกเฉิน ของแต่ละท่าอากาศยานประจำปีโดยมีการจำลองเหตุการณ์ ที่เป็นสถานการณ์การก่อการร้ายที่แตกต่างกันไปในแต่ละปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่

1.1 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีด้านความ ปลอดภัยสำหรับท่าอากาศยาน ทอท. ควรศึกษาและ พัฒนาระบบเพื่อให้รองรับกับสภาวะภัยคุกคามปัจจุบัน ซึ่งอาจต้องมีการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อให้การรักษาความปลอดภัย ท่าอากาศยาน มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ ของพนักงานตรวจค้น เพื่อให้รองรับกับเทคโนโลยีใหม่

1.2 การพัฒนากรอบอัตรากำลังของพนักงาน ทอท. ในสายงานปฏิบัติการ ด้านการรักษาความปลอดภัย

เพื่อให้มีจำนวนบุคลากรเพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยลด อัตราการจัดจ้างแรงงานภายนอก (Outsource) ให้น้อยลง เพื่อเป็นการสร้างความจงรักภักดีของพนักงานให้ มีต่อองค์กร และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่

2.1 การรวบรวมสถิติของอาชญากรรมข้ามชาติ และการประเมินความเสี่ยงภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการรวบรวมสถิติของอาชญากรรมข้ามชาติที่เคยเกิดขึ้น ที่ท่าอากาศยาน โดยหน่วยงาน เช่น ทอท. หรือ สำนักงาน ศุลกากร ด่านตรวจสัตว์ป่า เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการ เก็บข้อมูลเชิงสถิติในการวิเคราะห์อัตราการเกิดเหตุการณ์ อาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า มีบางหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล และบางหน่วยงานยังไม่มี การปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน หากมีข้อมูลสถิติที่เป็น รูปธรรมจะทำให้การประเมินความเสี่ยงการเกิดภัยจาก อาชญากรรมข้ามชาตินั้นมีความชัดเจน

2.2 การประชาสัมพันธ์การต่อต้านอาชญากรรม ข้ามชาติที่ท่าอากาศยาน จากการสำรวจของผู้วิจัยในแต่ละ ท่าอากาศยาน พบว่ามีป้ายการประชาสัมพันธ์การต่อต้าน อาชญากรรมสัตว์ป่าข้ามชาติ การจัดทำสื่อการต่อต้าน การค้ามนุษย์เพื่อเผยแพร่บนเครื่องบิน (Inflight VDO) โดยความร่วมมือระหว่างสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ทั้งนี้ ทอท. ควรขยายขอบเขตการประชาสัมพันธ์การต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการสร้างความตระหนักในเรื่อง ภัยอาชญากรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้โดยสารและผู้ใช้บริการ ท่าอากาศยานเกิดความระมัดระวังและรู้จักป้องกันภัย ให้กับตนเองและท่าอากาศยาน

2.3 การประสานงานระหว่างหน่วยงานในภาค อุตสาหกรรมการบิน โดย ทอท. อาจเป็นเจ้าภาพในการจัด ประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานในแต่ละปี และใช้การประชุม นั้น ๆ เป็นเวทีในการพัฒนาขั้นตอนกระบวนการรักษา ความปลอดภัยท่าอากาศยาน เพื่อหาทางป้องกันที่เข้มงวด มากขึ้น และควรมีการพัฒนาและบูรณาการระบบการรักษา ความปลอดภัยร่วมกัน รวมถึงกำหนดทิศทาง และเป้าหมาย การดำเนินงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความ ปลอดภัยในอุตสาหกรรมการบินให้มีความเข้มแข็ง

2.4 การฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้าน การรักษาความปลอดภัย ทอท. ควรส่งเสริมและสนับสนุน งบประมาณด้านการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้าน

ความปลอดภัย เพื่อให้พนักงานเกิดความเชี่ยวชาญในการ ปฏิบัติงาน รวมถึงการสนับสนุนการดูงานท่าอากาศยาน ต่างประเทศที่มีความทันสมัยในเรื่องระบบการรักษา ความปลอดภัย เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรของ ทอท. ให้มีมาตรฐาน ซึ่งแนวทางข้อเสนอแนะข้างต้นนี้เป็นเพียง การวิเคราะห์จากเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นมุมมองของผู้วิจัย ที่เห็นว่าจะเกิดประโยชน์ต่อท่าอากาศยานในการป้องกันภัย จากอาชญากรรมข้ามชาติ อย่างไรก็ตามผลการศึกษารังนี้ เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีความสนใจในภัยคุกคาม ที่อาจเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมการบิน ซึ่งสามารถต่อยอด ประเด็นของการเกิดอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบอื่น ๆ ในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2561). สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2561, จาก <https://it-it.facebook.com/ONCB.TH/pots/1240604219415446/>
- กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). สถิติการจับกุมบุคคลชาวต่างชาติ ในคดียาเสพติด จำแนกตามสัญชาติของผู้ต้องหา พ.ศ.2552-2561. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2562, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th.09.aspx>
- ณัฐพงศ์ ประกอบการดี. (2561). ความท้าทายในการจัดการด้านมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณ ท่าอากาศยานและการให้บริการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการของธุรกิจท่าอากาศยาน. *วารสารนักบริหาร สถาบันการบินพลเรือน*, 17-30.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558, 16 ตุลาคม). อัยการสกอตฯ ระบุตัว 2 ผู้ต้องสงสัยใหม่เอี่ยวคดีบีมเครื่องบินแพนแอม. *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/content/532631>
- นที จิตสว่าง และคณะ. (ม.ป.ป.). *แก๊งอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามากระทำผิดในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.nathee.chitsawang.com>
- บทบรรณาธิการ. (2561, 14 มีนาคม). ปัญหาตรวจคนเข้าเมือง. *แนวหน้าออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.naewna.com/politic/columnist/34488>
- ปาลัญญา. (2561, 11 กันยายน). สหรัฐฯ รำลึกครบ 17 ปี เหตุวินาศกรรมเครื่องบินชนเวิลด์เทรดวันนี้. *เอ็มไทยออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://news.mthai.com/world news/670920>

ฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. (2562). *ข่าวประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ 34/2562* (22 มีนาคม 2562).

พรชัย ชันติ และคณะ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัยและนโยบายประยุกต์*. มหาวิทยาลัยรังสิต.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556” (2556, 26 มิถุนายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 130. หน้า 1.

“พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535”. (2535, 28 กุมภาพันธ์) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 109. หน้า 1.

ศุภเดช สิทธิโชค. (2548). *การศึกษาระดับของการปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การศึกษาศาษาพระบรภัษาความปลอดภัยท่าอากาศยานภูเก็ต ปี 2546-2547*. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

สักรินทร์ นิยมศิลป์. (2558). *อาชญากรรมข้ามชาติ: ภัยคุกคามไทยและอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/conferenceXI/download/Book/-IPSR-Conference-A15-fulltext.pdf>
 สนุกออนไลน์. (2561, 9 สิงหาคม). ตะลึง! ยัดเลือดโคร่งใส่กระเป๋abinขายอิหร่าน. *สนุกออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.sanook.com/news/962154/>

สมนทิพย์ จิตสว่าง. (2559). *แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556*.

สุวิทย์ แสงมงคล. (2560). *รูปแบบการบริหารงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ*. *วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย*, 9(3).

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *อาชญากรรมข้ามชาติกับความมั่นคงของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.paliament.go.th/Library>

อุดมศรี ฉายาลักษณ์. (2546). *การป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติโดยมาตรการตรวจคนเข้าเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ท่าอากาศยานกรุงเทพ*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอแบคโพลล์. (2548, 7 เมษายน). *เหตุบั้งสนามบินขาดใหญ่ในสายตาประชาชน: กรณีศึกษาประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. RYT9. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.ryt9.com/s/abcp/13061>

Jeremy Haken. (2011). *Transnational Crime In The Developing World*.